

<p>در فراق زلفت جانان شد پیشانی چال بر چمن چون لے صنم دی شب نظر انداختی</p>	<p>خلق ز اول جمع و شادان از جمال بے تو نرگس و گل شد پیشانی از جمال بے تو</p>
<p>ساز بجز رستم شاکی جانان مشو راہنا شو دلم سو سے رہ مستقیم</p>	<p>دوش میدیدم میدیدم بے سرو سامان تو در بیابان گشت حیران از جمال بے تو</p>
<p>بر گل آن شمع روحان و جگر کن شام شعله نور رخس بر ہمہ عالم محیط نسبت رویش کنی عیفت بر بے پری در شب ہجران یار دیدہ من اشکبار سوزش و درد دلم شد بے روی صنم اسے گہر اشک من آبروی خود مریز</p>	<p>با غم و باد رو باش در پے درمان مشو خضر شو اسے نفس من غول بیابان مشو سوز تو پروانہ وار بکسل بستان مشو چشم کشا جلوہ بین نرگس حیران مشو باش خموش بے ادب بر سر بستان مشو دجلہ شو اسے اشک من کیہ باران مشو پند شنو زاہد اظائب حوران مشو باش بایوان چشم بر سر مرغان مشو</p>
<p>آتش ہجران تو سوخت قرار حمید پردہ ز رخ بر فلک غائب و پنهان مشو</p>	<p>آتش ہجران تو سوخت قرار حمید پردہ ز رخ بر فلک غائب و پنهان مشو</p>
<p>بر غزل مرزا صاحب مرحوم</p>	
<p>گر بیایمی رود لہا با استقبال او</p>	<p>ور رود جان حزنین عاشقان و نبال او</p>

<p>چشمه حیوان لبِ نحس است در ظلماتِ خط عاشقان از شوق می بوسند هر نقشِ قدم ترکِ خشم آوردن این من بنان افزوده است</p>	<p>رهنمائی میکند چون خضر لیکن قال او صد دل کبک ری اندیش با مال او گوشه چشمی نگردد سویم از مشال او</p>
---	---

<p>ارحمید خسته جان گریه آری گوش کن زلف صد تار تو گوید موبه از حال او</p>
--

رویف (۵)

<p>تراسه جانِ جا تم گو بود در کار آینه نباش حاجت آینه عاشق را که در پیش بصحر آمده گر غم آرایش کنی پیشیت چو آید پیش سگ یار زنگ آورد میگردد بزم میکشان آلی که پیش چشم مخمورت بسه سیر دریا گردی با این دل آذیری بصحن باغ دی شب شد صبا مشاوه نقش دهانت غنچه کاکل سنبل و پنهان تو زگر</p>	<p>بگیر از مردم چشمه جان عاشق زار آینه جبین یار آینه بود در خسار آینه ز چشم خویش گیر آهوس تا آینه فلک را میشود از مه شب بیکار آینه ز جام باده از شوخی کند خمار آینه صدف گیر به پیشیت از در شوا آینه گل از شبنم مهبیا داشت بهر یار آینه ز عکس سگ تا بان تو شد گلزار آینه</p>
--	---

<p>کنار آب چون دو شینه رفتی با حمید خود بمیر پاس تو افکند جو بیبار آینه</p>

<p>عشق سلطان خرد را در زیان انداخته در ازل اندر دہان زخم جان انداخته در دل عشاق شور را الا مان انداخته شور و شر از کن فکان اندر مکان انداخته حسن شوق دل ستانی در تان انداخته صلح اندر و میان و ز نگین انداخته در میان بلبل و گل تر جمان انداخته تاب حسنش سوز اندر و دومان انداخته</p>	<p>حسن تادستے بتمشیر میان انداختہ از نمدان محبت شور بدل مشتے نمک تیغ ابرو تیرم گان جاوے چشم سیاہ جلوہ گاہش را سز دگری و عرش را امکان ذوق سردا دن بجان عاشقان عشق ننگند مر جبادست قضا او نیت زلفش بر عذار خندہ گل از صبا شد زانکہ اورا باغبان آفتاب آتش و برق و شر را اندر عذاب</p>
--	---

غم مخور در دل حمیدار دور افتادی ز شاه
 عشق در دست تو گنج شا لگان انداخته

بر غزل صائب مرحوم

<p>ہوا گو یا برد از مہ سحاب آہستہ آہستہ نسیم صبح از شبنم گلاب آہستہ آہستہ خیال چشم میگویش شراب آہستہ آہستہ ادب گوید چکان آہ چشم آب آہستہ آہستہ وفای او گر گوید جواب آہستہ آہستہ</p>	<p>کشد عشق از رخ حسنش نقاب آہستہ آہستہ کند پیدار از خواب گرانہ اینکہ می باشد بہ جوان می چکاند طرفہ در جامہ دل عاشق بخواب تا ز رفت آن شوخ وین گویان بنگاہ سوال وصل از نیجا نبت از شرم از انجا نبت</p>
---	--

حمید از بادہ عشقش بکش جامے بہر شامے
بغفلت میر و عمر شباب آہستہ آہستہ

صد دل عشاق رازان خانہ ویران کردہ
رائگان عشاق را بد نام جانان کردہ
خار اندہ چشم دل از نوکِ مژگان کردہ
بہر تفریحِ دلِ من طرفہ سامان کردہ
سوزشِ دل سوختہ را نیک در مان کردہ
از سووم ہجر مارا سینہ بریان کردہ

دہن بردستِ صبا زلفت پریشان کردہ
صنعت از پردہ برون افتاد طشت از بام شد
غمزہ تو تیغ را اندا بر دست خنجر کشد
چشم ز گسز لعل سنبل خط پوری جان قد چوسد
لب شکر رویت گلارہ چاشنی زابو کرش
بس کن از جوئے ستمگر پیش ازین زمان بدہ

ناوکت درد دل زد و خون رفت از چشم حمید
آشکارا گشت افسوس آنچه بہسان کردہ

گوئی مقابل بت یک برہمن نشستہ
مانند جان تو گویا اندر بدن نشستہ
من خار خار از غم او در جہن نشستہ
ابرو ترش نمودہ یکسوز من نشستہ
بگرفتہ دل ز رویت گل یا سمن نشستہ

من سرنگون بہ پیش آن گلبدن نشستہ
مردم بگرد رویت دل بستہ باد و زلفت
اے عشق از تو بر ہم این ست رسم اُلفت
لے لے بخت و ازون دروہل یار بدو
بتگر کہ سر و پیشیت بچہرت ایستادہ

بس لے نگار با لے کہ حمید خستہ عمر
بدر وراق تنہا بغم و سخن نشستہ

بر غزل مرزا صاحب موم

گل شدی گاہ و گے سر و گلستان شدہ	گاہ در بزم جهان شمع فروزان شدہ
گاہ پروانہ و گہ بلبیل نالان شدہ	حسن خود تا کہ متا شاکنی از چشم دگر
چشم زنگس شدہ چشم غزالان شدہ	تا بر بینی کہ بزمینیم ترا از حیث

جلوہ تست ہر جا کہ حمیدت بیند
عجب این ست کہ ہر جانی و پنهان شدہ

ولے بر ریش نہا نم چون گلستان شدہ	از شکر خند بغیر ان شکرستان شدہ
چشم بد دور کنون با سر و سامان شدہ	بار آورد نہاں قدرت از آب شباب
اندرا آئینہ گر ویدی و حیران شدہ	حسن تو ہوشتر باہست نگفتم سنگر

صلوہ وصف سراپاے ترا یافت حمید
گر ز دیوان من لے دوست غزلخوان شدہ

ردیف (ک)

رسول الله شيمته الوفاء	اُمريد المدح فيه لي الجزاء
لمن في مدحه وحل نساء	فكيف المدح من عبد ضعيف
جميل لوجه جزل في العطاء	ورب خلقه خلق عظيم

<p>و بدراً اُكملتُ فيه الضياءُ وعینُ ظبَاءةٍ فیها الحیاءُ ومن هجوه فی قلبِ حیاء فقد جاء المدیح من السماء شفیع الناس تاج الانبیاء فیوم الدین هل لكم الوقاء وناراً ما لكم فیها ضیاء</p>	<p>كان الشمس في خديه تجري له اعجاز سحر في لسان فمن يكفر له عقل سليم فيا من قد هجوت جيب كاه هجوت حبه خير البرايا اما الجبار يطشكم شديدا اما قد هيا القهار وبيلا</p>
---	--

حبيب عنه حسان حميد
فعند الرب في ذلك عطاء

رويف آئی

<p>چون گل بیانِ سمن ویا سمن آئی با چشمه بود ایکه تور شک جمن آئی این بخت کجا دیر من تا بمن آئی شد لب خود منما گریمن آئی باز لب مسلسل تو گد درختن آئی برست فگند خاک سے برهن آئی</p>	<p>در حلقه خوبان صنما در چمن آئی در یاسه دو چشم بزد خنده بر گنگ در هجر تو داغ دل من سوختن من تاریخ نه شود زرد عقیق مینی را تا کیسه خود پر کند از مشک تو آهو باشد رخ خوب تو سزاوار پرستش</p>
---	---

<p>از آفت آن ساقی کو تر لوتو بمحشر ساغر بکت خویش حمید را ز کفن آبی</p>	
<p>ہلالی یا بد کمال تا آنکہ میشود بدربار ہلالے ز حلقہ گیسوی معنیر صبا بدوش آورد کہ غنبر چہ بگذرد بر سر شمشک ندانندان دلیر ستمگر شب فراق ست روح فرسار و زجران تنشن بجا کنند ہم کشیدش آخردام دل آبدہ ولیکن</p>	<p>بیش روی صنم چو لافند رسد از آن دم باو والے وے بجان حنین عاشق بدام ز نقش بوج و بالے کسیکہ دل باخت درہ عشق می بود با عجیب حلالے کمال عاشق بود ہمینک ترا کرد کہ چون ہلالے رسید از آغوش من ستمگر زند ز صیاد چون غزالے</p>
<p>چہ بنجو دیہا ز دید رویش حمید وار و ز دل سوالے نشستہ ببل مقابل گل و یا خسار اوست خالے</p>	
<p>بر غزل والہ مرحوم</p>	
<p>صبا گو باغبان من چہ کردی نہ بد خبر مشقت خاکم یا را آنہم کشادی از گرہ صد بستگان با علاج داغہاے سینہ کردی بدام آوردہ آزادگان را بروے مہ زوی داغ غلامی</p>	<p>رہ بودی از مزار من چہ کردی پریشانی گشت یار من چہ کردی صبا باز رفت یار من چہ کردی میجا با بہسار من چہ کردی نسیم زلف یار من چہ کردی بہار دوسے یار من چہ کردی</p>

<p>چہ کردی شہسوارِ من چہ کردی بجز تارے و تارِ من چہ کردی بگولے سو گوارِ من چہ کردی خمارِ چشمِ یارِ من چہ کردی فغان لے تشرسارِ من چہ کردی چہ کردی باشکارِ من چہ کردی</p>	<p>بہ طرتِ العین چون رفتی بر افلاک جنون از دستِ تو برین نہ ماندہ فلک اشکے نہ افشاندی بحالم بصحر ادادہ سر آہوا نرا نہ کردی از حیا سویم نگاہے نگاہ یارِ من دوش از اہل گفت</p>
<p>حمید با وفا را آہ گشتی چہ کردی گلزارِ من چہ کردی</p>	
<p>تا دولت از ما خبرے داشتے کاش قفسِ رہگذرے داشتے لطف تو برین نظرے داشتے سر و سہی گر عمرے داشتے ببیلِ دلِ بالِ بوہرے داشتے دیدہ دل گر نظرے داشتے گر نہ زلیخا اثرے داشتے گر نہ چینِ شور و شرے داشتے</p>	<p>کاش دعایم اثرے داشتے طائر دل رہر و گلشن شرے دیدہ دل نور و ضیا یافتے بچچ بر ابر نشدے در چین خوب شدے میر گلستان اگر کس نہ فتاویٰ بچہ چہبت اسیر یوسف کنعان نہ شدے تا بصر ببیل خوش خار نہ خوردے ز گل</p>
<p>کاش کہ آہم اثرے داشتے</p>	<p>از دل پرورد بگولے حمید</p>

<p>بیگانہ زمین نگار تار کے این لیل و چنین نہار تار کے خالی ز شمشاکنار تار کے صبا و چنین شکار تار کے پیمان شکن انتظار تار کے یارب جانرا قرار تار کے تا چند گل و بہار تار کے</p>	<p>حال دل من نزار تار کے ہر لحظہ فلک جفائے ساید روزے صنما بمن خرامی از ناوک دیدہ دلربائی بر راہ تو چشم ماست از شوق گفتا بمنزار خواہم آمد بلبس دل خود بند بر گل</p>
<p>گفتم کہ حمید کشتہ تست گفتا مگر این شہار تار کے</p>	
<p>اشد اشد چہ صورت چہ شمائل داری جان فدائے تو چہ سیرت چہ خصائل داری درد در ہر سر و صد شوق بہ ہر دل داری بر سر منبر خود شاہ چو منندل داری گل بچاک دل بو سنبل سبلاسل داری نالہ درد بہ لبہا سے عناد دل داری غنچہ را بادل افسردہ بہ محل داری سرور ا پاسے خجالت ہمہ در گل داری</p>	<p>خالق خویش بخود شیفتہ مائل داری حسن خلق تو درون دل دشمن جاگرد والہ حسن تو گرد ملک و جن و بشر ہیزم خشک بجان تو باشد گریان از تو بیماری نگرس جگر لالہ بدارغ شمع را رے تو پنداشتہ پروانہ بسوخت شبنم از درد فراق تو بگرید ہمہ شب طوق در گردن قمری ز تو شد پیش قدرت</p>

یک نظر خسر و خوبان که حمید خود را
بادل سوخته بشکسته و بسمل داری

آتش حسرت بجان آفتاب انداختی
زلف بکشادی بسنبلیله پوچ و تاب انداختی
از کف رنگین به لاله خون تاب انداختی
همچو مرغ گرسنه در اضطراب انداختی
جنس عصیان مرا اگر از حساب انداختی
رومے خود چون آفتاب اندر حجاب انداختی
بلبل و پروانه را اندر عذاب انداختی
گشتگان حسن را قاتل خواب انداختی

تا تو ای جان جهان از رخ نقاب انداختی
مهره مار سید از حلقه گیسو کنی
در دل لعل بدخشان شعله زرد رنگ لبنت
دانه از خال بر رخسار بنودی و دل
ایکه از من نیک بدنبوشته باشی کریم
چشم عاشق خیره می گردوز تاب حسن تو
گل شدی در بوستان و باز شمع انجمن
از زمین آیدند ابر هر قدم در کوه او

میرود خون در غمت پیوسته از چشم حمید
طرف بردامن مرا رنگ شهاب انداختی

بنوک تیر مرگانش دل ما راست در بانی
به سنبلیله افکند زلف پریانت پریشانی
که از عشاق میخوانند هر دم تازه قربانی
چکریه سرشک از چشم من لعل خستانی
بمقتل قاتل بجرم گمراهی خوانی

بدو تو خانه چشمش نگر بر تخت سلطانی
به چشم زگس از دید رخ خوب تو میرانی
غیاث از دست گلو بیان فغان از سمن بونی
چه دولت آدم در کف نگر زاهد که از عشقتش
بوقت قتل غیران دیده بر رو تو بکشایند

<p>بغیر ان گرم پوشیا و بامن سرد مہر ہیا دلم آوارہ گشت و در خم زلفش نظر بندست</p>	<p>چہ بتوان کرد اکنون حیف دل او م نہ دانی خدا را گوین باوصیا چونست زندانی</p>
<p>حمید از دولت دنیا دولت بردار و طاعت کن میر بر در شاہ عرب گشت مست در بالی</p>	
<p>سر کو منم فتادہ سر بام کج کلا ہے ز تپ فراق جانان شدہ صنع من نیسا بامید آتمے جان کہ زان من تو باشی سر رہ دراز باشم کہ بزیر پات آیم پے رفتنت گرفتہ کہ ترا ہزار را ہند</p>	<p>بزمین سفال تیرہ بفلک جمال ہے نہ بچشم آید اشکے نہ بلب نغان ہے بچہ کار زندہ مانم نکنی اگر نگاہ ہے نکنند احقر از سے ز خرام بر گیا ہے مگر از صبا شنیدی سوسے ماست نیز ہے</p>
<p>چون فکر آئی سے کہ حمید زندہ ماند ز عدو کشیدہ دامن بمن آئی گاہ گاہے</p>	
<p>بر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ</p>	
<p>دیر نیست نیاورد صبا یم خبر ازوسے بر حال خراب جگر افتد نظر ازوسے از صبح دعای کمنش تا بسر شام ہر اچہ مہیاست مرا از گرم اوست</p>	<p>عالم شدہ زان زشت و بگرد ترازوسے میداشت تمنا دل من اینقدر ازوسے از شام دو صد گونہ بلا تا سحر ازوسے سوز دلم ازوسے شد و در جگر ازوسے</p>

آید بمن امروز مگر نامہ بر از دوسے	از خود دل پزمرده من تازگی آرد
نوش ست و یانیش حمید از کف اگر گیر خورنیشتر او کہ چو خوردی شکر از دوسے	
بوصل اندیشہ ہجران نبودے پے دردِ دل و در مان نبودے مرا تا چشم بر حیران نبودے کشاد کار من آسان نبودے بیشتر گرنشید این آن نبودے	بجز روے تو ام سامان نبودے چہ خوش بودے طبیب خیر اندیش نظر بودے ترا بر حال زارم گرہ نکشادے از زلفت اگر باد نصیب با ست ہجران نے شب بھیل
نمودے گر حمید آن آتشین رو سپند آسان دلم بریان نبودے	
چیزے بمن از غمزه فتانش بگوئی از ابرو چون خنجر برانش بگوئی بارے ز کرم از سرگزانش بگوئی از سنگ و جاجوئی در پانش بگوئی از سر و قدش و از خطریانش بگوئی	لے باد کہ از زلفت پریشانش بگوئی دیر است کہ نشنیده ام از تیغ جفا درد دل خلدم خار غم دوری جانان خواہم کہ رسام سگ دل را سرکوش آسودہ نیم از من و لاله بستان
در کلبہ تاریک حمید آئی و از لطف از جلوہ نور رخ تابانش بگوئی	

بہر غزل حضرت خسرو علیہ الرحمۃ

تو خواب نازی و من ہمہ شب بہا و ہوئے	بجز این کہ بات بوسم نکست نہ آرنے
نروم باغ جانان کہ نمہ یاد رویت	بچمن گلے ندارد کہ تراست رنگ بوی
بنو و کلام عاشق مگر از جمال جانان	سخنم نمی شود زان بجز از تو گفت و گوئے
تو چہ بند گوئی ناصح کہ حال نیک باشم	بنگر از آب چشمم چہ مراست آبروئے

رحمید گم تو پرستی بچپانست زندگانی
شب تار و کنج غزلت منم و نظر بر تو

بہر غزل مرزا صاحب جوم

از بے عشق تو مستم یلے	از جہان فکر رستم یلے
تا کشادہ چشم پروردے خوشست	چشم از دنیا باہ بستم یلے
از سر مرگان آن رشک پری	شیشہ دل را شکستم یلے
از بے تارے زلف عنبرنیش	رشتہ جان را گستم یلے

بیخود از چشمش نہ امروز ام حمید
مست از روز استم یلے

گئے از بہر تسکین من بیدل نمی آئی	پئے کائے بجز زخمی زدن درد دل نمی آئی
چو شہت جنبش گوارہ خواب آلودی سازد	چرا از بہر خواب اندر دل بسمل نمی آئی

پے تمنا بیا رت مہہ کامل نمی آئی	ہلال آسا شدم از سوز تن فرسا ہجرات
	حمید از دیر برد و دسترا سے تو صد ابرنا بجائے لقمہ بادشنام تا سائل نمی آئی
از کتاب شوق من چپے کشیدے کاشکے گل ز باغ بخیزان من چپیدے کاشکے زاردوسے جان من صیفے رسیدے کاشکے باسمند باد پلے او دو دیدے کاشکے چشم من در صورت زگس و میدے کاشکے در با زین خوان من چپے کشیدے کاشکے	حال زارم آن بت طنا زدیدے کاشکے دامنم از اشک خونین پر گل ستوان منم نامہ بر با سے ندارد لے صبا در گوش او آمدے گاہے سوار این سو و خاک تر تم بنگرم تا سے او گاہ گذر از زیر خاک از جگر باشد کباب با شراب از خون دل
	آرزو دارو حمید خستہ اش بعد رفت مرغ جان بر قبتہ بامش پریدے کاشکے
قصیدہ در تہنیت جشن جوہلی اعلیٰ حضرت غفران مکان نواب میر محمد علی خان در حضور نظام دکن	
	بر مصرعہ طرح باید دست یارے ارغوان گرفت [جوڑہ عالیجناب مبارکشن پیر شاد بہادر سابق مدار اللہام]
لالہ بدست جام مے ارغوان گرفت شبنم ز غنچہ در کف خود عطردان گرفت	کبیل بیا کہ گل طرب بوستان گرفت فرش ز مر دین بچین سبزہ ساز کرد

بلبسل به شاخسار گل وفاخته بسرو
 تا بخرخ برزند ز طرب بمر سیر چمن
 فو و شکوه خسرو گل تافزون شود
 حیرت فرود کین اثره فر می ز کیست
 آن خسرو دکن که کمال مروتش
 ظل خداست حامی دین محمدی
 منظور مصطفی شده محبوب مرتضی
 روز و غایبک پو کمان کیان گرفت
 تا دید تیر و خمسه آتش نشان او
 شیر از چقا چقی که شنید از خدنگ او
 تاصیت عدل او ز زمین و زمان گذشت
 اقبال و بیاه و شوکت شاه دکن پرچودید
 شد محو نام حاتم طی از دل جهان
 از رفعت جناب تو ناید چرا شکفت
 مرتخ و هم عطار دوز بهره و مشتری
 از فیض حسن ذره بخور شید لاف نزد
 ز اندم که دید روی تو با و صبا ز وجد

گل با ننگ خرمی ز طرب بر زبان گرفت
 رنگین عروس باغ به بریلisan گرفت
 سر و چین بدست درفش کیان گرفت
 بافت بگفت جشن شهر کامران گرفت
 محبوب نام کرده و دل و جهان گرفت
 آل نبی بدامن لطفش امان گرفت
 زانجا که عشق او دل به انس جهان گرفت
 و بهیم و تخت و مملکت خسروان گرفت
 از بهیم و ترس شکل سپر آسمان گرفت
 یگر تخت و برج چرخ حصار امان گرفت
 کنج لحد ز غیرت نوشیروان گرفت
 اسکندر از حجاب ره آنگهان گرفت
 تا فیض جود و بذل و سنیایش جهان گرفت
 اوج ز اوج تست که این آسمان گرفت
 هر یک به نفع خدمت این آستان گرفت
 خورشید از رخ تو ضیا بیکران گرفت
 گل را بهشت بوسه تو در مغز جان گرفت

<p> یتر از مژه گرفت و زابرو کمان گرفت یا آنکه سنبلی است که گل در میان گرفت باقی چهل صد دست جهان بجان گرفت کلبانگ جشن عرومه کون و مکان گرفت در چنگ خویش چنگ چورا مشکان گرفت خورشید چرخ گشت و فلک سائبان گرفت باید زد دست یارے ارفوان گرفت این جشن و صد دگر که چنین خسروان گرفت زانجا که مدحت تو ز کلیم زبان گرفت تا ابر آب آب زمین در میان گرفت تا شاه حسن ملک دل عاشقان گرفت گویند تا صبا طرف بوستان گرفت بر جهان خدا چو ترا پاسبان گرفت </p>	<p> از بهر قتل عاشق مجروح دسته دل رخسار سیم ساست که در پنج کاکل است عمر سزیز شاه چهل سال شد بگر جشن بزرگ هست و نشاطی است بگر در جوش رقص آمده رقاصه فلک از بهر شهر یار زمین تخت بر گرفت هنگام عیش آمدوستی و سر خوشی جباه شهر یار همایون بود ترا گویم دعای شاه ز مدحت خموش شوم تا در صدت بگیرد و تا آب در گرفت تا عقل پیش عشق سپر افکند زد دست مانی بچار بالش اقبال و سردی باشد همیشه حفظ خدا پاسبان تو </p>
---	--

شاید پسند خاطر خاقان ما شود
 این نقد پارسی که حمید ارمغان گرفت

قصیدہ در تعریف شخصے کہ با اجتماع حروف اولین اشعار

نام نامیش پیدا شود

اے قدرت سر و خرامانِ حین حدرب باید بشکر نغمتے منذ میران از جمالِ عارضت داوزی بانش بہ دردندان تو زلف خوانم یا کہ بعد سنبلش من چہ گویم در کمالِ حُسن تو ایکہ از جن و پری بالا تری نے شدے پروانہ بر شمعِ نثار خسر و خوبانِ گویم چون ترا اہوت چون تیغ و مژگانت جو تیر	وے دو چشمت رشک آہو ختن ساخترہ درد ہر چون تو گلبدن رنگ گل نسرین و برگ نسترن اے بست بر لعل و مرجانِ خندون یا کمن نہ ناز یا مار کمن انت حسن من انا حسن فی الزمن وے بخوبی بر تر از خور عدن گر بدیدے چون تو ہو یسے حسن انت اعلیٰ من اعالیٰ فی الدن می شکا فد سینه بریان من
--	--

نے بخوانش غنیہ نے گل سے حمید

نے دہن نے بستہ نے نعل پہن

دیگر بہ صنعت بالا

اے قدرت چون سر و شمشاد چن

اے رخت چون ہر تابان زمین

<p>عارفت را یا کہ برگ نسرین کے تواند بود آہوے سخن روزگرد اند چو آئی در صحن لطف داری با عزیزان جانمن وز گلت بویافتہ برگ سمن یوسف آبی یافت از چاہ ذن لے ز رویت منفعل حور عدن می زند آواز کو کو در چمن</p>	<p>سیم خوانم یا قمر یا نور شمس مثل مست آہوے رعناے تو آفتاب عالم تاریک را عین خلق و مہرستی جان جان یافت لولوا از جمالت آب و تاب لعل ماند منفعل پیش لببت خوب روی بہتر از خورشید و ماہ ایکہ در شوق قدرت قمری بسرود</p>
<p>زرگس شہلا سے تو دل از حمید برد چون پیک اجل جانرا تن</p>	
<p>قصیدہ بتعرفت شخصے کہ نامش از اجتماع حروف منفرد پیدامیشود</p>	
<p>وز خود ایجان من اہل جہانرا دلیری از ل خود لعل بہن وز ہم ماہ انوری ز انسان کہ میرند عاشقان گیسوے ایشان زیرا کہ از ع غنبری وز ہم مشک اذری</p>	<p>از ع عیسی زمین وز بت بت غارتگری تو کشتگان حسن را آبجیاتی از آ دائم کہ باغ حسن را ز گس لوی از ل خوش کرد رہا سے سے خود جانم خواہی بجا ست</p>
<p>افتادہ بر خاک درت از خاکساری ہا حمید انعام کن انعام کن از بسکہ عبد المنعمی</p>	

ناله دل از محرومی سیر شکار

<p> یاد دارم چنین که وقت بهار شاخ نسرین به سبزه گل نشان گرد شمشاد وزیر سرو چمان پنج در پنج کاکل سنبلی از تنگاپو و اهتر از صبا لاله را تاج افسری بر سر محو نظاره زنگس شهلا آب در آ بگیر صاف چنان بود فواره موجب سزای در باد چون صبادید خوش تماشا بگیلان را رسید فوج باغ آتش شوق و پرتو رخ دوست آه از دل کشید بلبیل زار هدم و یار را خبر کردند تا علاج دل حزین بکنند </p>	<p> کرد گل جلوه از بن هر خسار چون ثوابت به چرخ گشت عیان جبهه سائی نمود نافران به بنفشه هزار تاب بدل سوسن صد زبان فتاده زیا داغ در دل ز آشنائی مگر سرو از حیرت ایستاده بجا چشم خورشید ماند از حیران جوش عشاق را نشان میداد نزد عشاق برو پیغامی که خزان داشتند در دل داغ دل بگیل کباب کرد لبخوت شور و غوغا نمود لبس ناچار فاخته را باغ در کردند صحبت یا کین چنین بکنند </p>
---	---

<p> از دل گرم آه سرد کشید طوق از سر کشید و گشت اسیر از شامت شدند خنده زن بمن آمد ز دشت پیغامی مرغزار مرا تماشا کن بهر سیر و شکار بستم رخت بهر یاری نهاده پیش قدم باد را عنبر مجرب بود بود طاووس را مرصع دم کبک دیدم چید در رفتار برد خرگوش راز خواب ناز که ز رفتار عیش داد نشان گوی آمیختند شیر و شکر قاز بیرون نگاه بانی کرد گوی آتش باب ز در خواب دور در دشت می نمود کلنگ بکیم رفته زه کمان کردیم </p>	<p> بر لب جو بیار سرو چو دید سر یاری بهشت و شد نخبید طوطیان نیز مرغها چمن بچنین روزگار و هنگامی کز چمن آو قصد صحرا کن تیر در ترکش و کمان در دست چند یاران همنشین بهم سبزه دیدیم کز زمره بود آهوان یافتیم مشکین ستم بود نه می رسید قطار قطار نغمه طائران خوش آواز رود با یافتیم تین روان آب چون صاف و نوش بود گر مرغ آبی باب بازی کرد چون بطامی که پر شود شراب بر لب جو که بود شوخ و شنگ ما که رسم شکار دانستیم </p>
--	---

تیر بستند از کما بهتا تیر
 صید بسیار دست ما افتاد
 و ششپان را ز راه راه نمود
 ما به اسباب عیش گردیدیم
 کوفته کردیم و کباب زدیم
 همچنین بارها فرود رفتیم
 دل به تقدیر داشتیم قانع
 نخل آسید را بیامد بار
 سے نوشین به ساغر لعین
 در جهان می وزید باد چنان
 چون فلک را سرشت بد کردند
 حال مانیک دید و گشت مسود
 آن همه برگ و ساز در هم زد
 کرد مجوس و قیدها بر تن
 دوران باغ در قفس ما نیم
 چه خداوند را زمین تنگ است
 چون بصره در آئی لے سیاد

گویی بارید ابر باران ریز
 بر زم ایشان و لیک رفت باد
 طائران بال و پر بیاد کشود
 رخ بمنزل و جاسے خود کردیم
 سفره غیر و خویش بنهادیم
 بیش و کم صید باز آوردیم
 کس با هنگ من نشد مانع
 بن مقصود داد گل بے خار
 می کشیدیم و عیش بود قرن
 باغ عشرت ندید باد خزان
 مردم آزار تا ابد کردند
 دست جبر و جفا بمن بکشود
 عیش ما را گرفت و بر غم زد
 پایه زنجیر و طوق در گردن
 بهر گلگشت صد مجوس داریم
 چه توان کرد پائے من تنگ است
 حق دیرینه کن مرا هم یاد

<p>از حمید این چنین پیام بگو هزارا خدنگ پیدا نیست حسرت و یاس گشت دامنگیر به گزک از جگر کباب خوش است شیر خانه گرفت شیر بشو بشیه خالی ست گوزند بنگال</p>	<p>ندمت و حشیان سلام بگو جمع باشی پلنگ پیدا نیست قلم آفتاد در دم شمشیر بهر ما خون دل شراب خوش است همنشین پیش رو به رفته بگو نیز از راه نطف رو به شغال</p>
---	--

نامه که از کاپنور بخدمت برادر مکرّم بر روز عید الفطر
 نوشته شد

<p>برنج و تعب آمده خاص و عام رسیدند و گفتند از ما سلام که احمد زمان خان ست عالی مقام پسندیده صورت پسندیده نام بود لطف لک بتدی تا تمام به پیچید چو دود از سحر تا به شام چو معشوق در غصه باشد بدم در سلطوش چاکر فسلاطون غلام</p>	<p>ز دست جفا کار ماه صیام توانائی و طاقت و صبر و بهوش سخی معدن بود و کوه و قنار ذکی صاحب راست و عقل سلیم محاسن که پیشش دیر فلک برادر معظّم بفکر شکار محب پر اخلاص عاشق حسین رفیق صفا کیش عبدالقدیر</p>
---	---

حکیمے کہ دستِ شفا دست او
 ز محرومی پان چین بز چین
 انیس مکرم مظفر حسین
 سراپا مروت سراپا خلوص
 شفیق قدیم کہ سید ظفر
 بہ تسبیح و تہلیل شاغل بروز
 زبون حالش از فاقہ و تشنگی
 غرض آنت روزہ شد کو بکو
 چونگر سیت جورش کہ از حد گذشت
 پیش مژدہ عید شد و لفظ
 بنظارہ اش مردم چون ہلال
 دویدند و کردند سامان عیش
 گرفتند احباب را و بغل
 مگر واسے بر کس کہ در غربت است
 نہ ہدم نہ ہمراہ از بیکس غریب
 بہ نزدیک احباب لے نامہ بر
 حمید الزمان را بیاد آوردید

درش بہر بیار دار السلام
 بہ بند تمباکو و فسکر طعام
 مطیع خدا و ذرخیر الانام
 بہ بے طاقتی مشککش ہم کلام
 علی را پسر ہست نیکو مرام
 بہ تر تیل آیات شب در قیام
 بیاد آورد کہ بلا را صیام
 بشر تنگ و شد کار عالم تمام
 باندیشہ گرفت پیش خرام
 ہلاے پدید آمدہ وقت شام
 ز شادی بوجد آمدہ بدر فام
 غمے رفت و شد شادمانی بکام
 نشستند و گفتند شیرین کلام
 عجب روز عید است و شادی حرام
 دلا جاب ریاس است و سر نظام
 بہر از من خستہ اینک پیام
 تغافل گناہ است نزد کرام

رباعیات

فكيف لوجنا بروء و واء
ولكن شتم محبوب شفاء

يقال العشق للانسان داء
كلام الناس يكلم قلب مرء

يار شتمه مهر نيز بستن دانی
هر خطه ز ما گریختن رفتن دانی

جانان دل عشاق شکستن دانی
گا ہے بین آمدن بیا موز لے شوخ

با غیر ہی بستی و از خویش گستی
نا کرده گنه چون دل عاشق تو شکستی

از من شده با دشمن من دیت نشستی
مرهم به دل غیر نهدی ز ملطبت

ورون پرده ظاہر نہ شد ترکے
نیسا بد ترا خواہد ترکے

نہ بینی کہ بیند ترا ہر کے
بہر جاے ممکن تو کردی پیام

تو دانی کہ رفتن نہ شاید بگور
نہ باشد بہ پیش خدا زور مور

نہ طاعت کنی ہم نہ ترسی بہ جور
زدست اہل نیست بگریختن

روزے باشد کہ زیر سز خاک کنند	از صدمہ ہجر مونسان دل چاک کنند
امید کہ از گنہ درون پاک کنی	زان پیش کہ اجابت و ن پاک کنند

آفتِ جو روحناے تو مراد گیر ست	دلِ من در کفِ دستِ تہ صنمِ نچیر ست
گر چہ صد بار ہی خواستی آخِر نہ شکست	رشتہٴ الفتِ من سخت تر از زنجیر ست

بچہ آغوشِ مادرِ چو بند آمدت	زدستِ پدر کے گزند آمدت
چہ دیدی ز مار و چراتا فتی	چہ سرا کنجِ مرقد پسند آمدت

۱۲ نوٹ۔ بعد وفات پیر خود ششہ شد ۱۲

افراد

ما تحقر دمعتی وقد انجرت فی حبیب	من دسرا تا ابھی من قد کلت فی حبیب
---------------------------------	-----------------------------------

علمت لہجر للعشاق حروفنا	فما اوقدنا نار الحب وتلبنا
-------------------------	----------------------------

لما اشتکی انشاء جبارنی	وقد ضنی فیہ اختارنی
------------------------	---------------------